

LECTIO DUODEQUADRAGESIMA¹

XXXVIII

Η ΜΟΙΡΑ ΤΗΣ ΚΑΙΚΙΛΙΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Οι χρονικές προτάσεις εκφράζουν:

ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ

Εισάγονται ➡ Dum, quoad, quamdiu

Εκφέρονται ➡ Οριστική

ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ περιλαμβάνει δύο υποκατηγορίες:

1. Παράλληλη διάρκεια

π.χ. *Dum Caecilia vixit, Metellus eam amavit* [όσο έζησε η Καικιλία, ο Μέτελλος την αγαπούσε]

2. Συνεχιζόμενη πράξη στη διάρκεια της οποίας συμβαίνει μια άλλη πράξη
[Συνεχιζόμενη πράξη που διακόπτεται]

Σε αυτή την περίπτωση η χρονική πρόταση εισάγεται με τον σύνδεσμο
dum + οριστική ενεστώτα ανεξάρτητα από τη μεταφράσή της στα νέα ελληνικά
π.χ. *Dum sedent, vox audita est* [ενώ κάθονταν, ακούστηκε μια φωνή]

ΤΟ ΠΡΟΤΕΡΟΧΡΟΝΟ

Εισάγονται ➡ Postquam, ubi, ut, simulac, simul atque, cum primum

Εκφέρονται ➡ Οριστική
Όταν αναφέρονται στο παρελθόν, συνήθως υπάρχει οριστική παρακειμένου ή υπερσυντελικού
π.χ. *Ubi in sacellum venērunt (venerant), omen petivērunt*
[Όταν ήλθαν στον ναό, αναζήτησαν κάποιον οιννό]

¹ Από το Μάθημα XXXVIII εξετάζονται μόνο οι Δευτερεύουσες Χρονικές Προτάσεις.

ΤΟ ΥΣΤΕΡΟΧΡΟΝΟ

Εισάγονται

➔ **Antequam** (ante ... quam), **priusquam** (prius ... quam), **dum**, **donec**, **quoad**

Εκφέρονται

➔ **Οριστική**

Όταν η πρόταση ενδιαφέρει μόνο από χρονική άποψη

➔ **Υποτακτική**

Όταν η πρόταση περιγράφεται ως προσδοκία ή επιδίωξη

π.χ. *Expectabat dum vox audiretur* [περίμενε μέχρι να ακουστεί κάποια φωνή]

Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ CUM

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΙΚΟΣ	➔	Μόνο με ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ όταν αναφέρεται σε ιστορική πράξη του παρελθόντος. Ιστορικός-διηγηματικός: χρησιμοποιείται για τις διηγήσεις του παρελθόντος και εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού (για πράξη σύγχρονη) και υποτακτική υπερσυντελικού (για πράξη προτερόχρονη).
ΧΡΟΝΙΚΟΣ	➔	Με ΟΡΙΣΤΙΚΗ για πράξη που αναφέρεται στο παρόν, παρελθόν ή μέλλον.
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟΣ	➔	Με ΟΡΙΣΤΙΚΗ για μια πράξη που επαναλαμβάνεται.
ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟΣ	➔	Με ΟΡΙΣΤΙΚΗ για μια πράξη που εκφράζει ξαφνικό ή απρόοπτο γεγονός και συνήθως προηγείται η κύρια πρόταση και μετά η δευτερεύουσα [συντάσσεται στην κύρια υπάρχει το χρονικό μόριο <i>vix</i>].

- *Cum Nasica ad Ennium venisset, ancilla dixit eum domi non esse* ➔ **ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ cum**
[Όταν ο Νασικός πήγε στον Έννιο, η υπηρέτρια του είπε ότι αυτός δεν ήταν σπίτι]
- *Cum in venationibus eris, pugillares adporta* ➔ **ΧΡΟΝΙΚΟΣ cum**
[Όταν θα είσαι στο κυνήγι, πάρε μαζί σου πλάκες]
- *Cum civitas bellum gerit, magistratus creantur* ➔ **ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟΣ cum**
[Όταν η πολιτεία διεξάγει πόλεμο, εκλέγονται άρχοντες]
- *Vix animum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda* ➔ **ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟΣ cum**
[Μόλις είχε παραδώσει την ψυχή του στον ύπνο, όταν ξαφνικά εμφανίστηκε μπροστά του μια φοβερή μορφή]

Ενδεικτικές Ασκήσεις

1. Να αναγνωρίσετε τις παρακάτω χρονικές προτάσεις.

Cum in venatīōnibus eris, pugillāres adporta (μάθ. VIII)

ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ	ΕΚΦΡΑΖΕΙ - ΔΗΛΩΝΕΙ

Ubi in Italiā fuit, copias Rōmanōrum profligāvit (μάθ. XI)

ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ	ΕΚΦΡΑΖΕΙ - ΔΗΛΩΝΕΙ

Ut domum rediit, filia ad eum cucurrit (μάθ. XII)

ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ	ΕΚΦΡΑΖΕΙ - ΔΗΛΩΝΕΙ

Vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit species (μάθ. XIV)

ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ	ΕΚΦΡΑΖΕΙ - ΔΗΛΩΝΕΙ

Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur (μάθ. XV)

ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ	ΕΚΦΡΑΖΕΙ - ΔΗΛΩΝΕΙ

Postquam bovm vestigia vidit, gregem amovēre coepit (μάθ. XVIII)

ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ	ΕΚΦΡΑΖΕΙ - ΔΗΛΩΝΕΙ

Cum ilia cubiculum intraverat, filium vivere simulābat (μάθ. XXIII)

ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ	ΕΚΦΡΑΖΕΙ - ΔΗΛΩΝΕΙ

Cum lacrimae suae vincerent, egrediebātur (μάθ. XXIII)

ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ	ΕΚΦΡΑΖΕΙ - ΔΗΛΩΝΕΙ

Cum Nasīca ad Ennium venisset, ancilla dixit eum domi non esse (μάθ. XXIV)

ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ	ΕΚΦΡΑΖΕΙ - ΔΗΛΩΝΕΙ

Cum Africānus in Literno esset, praedōnes ad eum venērunt (μάθ. XXXIV)

ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ	ΕΚΦΕΡΕΤΑΙ	ΕΚΦΡΑΖΕΙ - ΔΗΛΩΝΕΙ

2. Να συμπληρωθούν τα κενά με τον κατάλληλο τύπο του ρήματος που βρίσκεται στην παρένθεση:

Dum Curius....., legāti Samnitium venērunt (ceno)

Legati expectavērunt, dum Curius aliquid..... (dico)

Dum Curius....., divitias contempsit (vivus sum)

Postquam Hannibal Saguntum (expugno), Alpes transīre constituit.

Cum Accius ex urbe Rōmā Tarentum (venio), ad Pacuvium devertit.

Haec ubi domestici Scipiōni (refero), is fores reserāri iussit.

Ut (χρον.) praedōnes praesidium (animadverto), arma abiecērunt.

Dum Cicero in urbe (sum), pro concordīā civium dicēbat.

Vix Arria ex cubiculo egressa erat, cum se dolōri (do).

Cum (επαναλ.) furor cives (invādo), pugnāre cupiunt.

Rēgulus mortuus est, antequam filiis dotem (relinquo).

Dum Africānus praesidium domesticōrum (conloco), clamor magnus audītus est.

Praedōnes expectābant, donec Scipio fores (resero).

Cum Caecilia in sacello (sum), vox aliqua audīta est.

3. Να μεταφέρετε τις προτάσεις στα Λατινικά.

Ενώ πολεμούσαν οι στρατιώτες, ο στρατηγός σκοτώθηκε στη μάχη.

Λίγες μέρες αργότερα, αφού πέθανε ο στρατηγός, οι στρατιώτες νίκησαν τους εχθρούς.

Ενώ κάθονταν, ακούστηκε μια φωνή.

Όσο αναπνέω (spiro), ελπίζω (spero).

4. Να αντικαταστήσετε την τελική πρόταση με τρεις [3] άλλους τρόπους προσδιορισμού του σκοπού.

Caecilia in sacellum venit ut omen videret [Η Καικιλία πήγε στον ναό για να δει οίωνό].

i. _____

ii. _____

iii. _____

NON
DESISTAS
NON
EXIERIS

NEVER GIVE UP

NEVER SURRENDER